

OBSAH

Úvod	7
Kapitola I	17
<i>Rozklad nevolnického zřízení (1754—1781)</i>	
1. Katastrofický populační vývoj	17
Charakter období — 17; Katastrofický populační vývoj feudalismu — 18; Stav obyvatelstva v r. 1754 a 1761 — 19; Populační růst 60. let — 20; Sociální stav obyvatelstva na počátku 70. let a hladomor 1771—1772 — 22; První reformy a populační vývoj — 27; Růst obyvatelstva mezi r. 1754 a 1781 — 28.	
2. Protiklad manufakturních a zemědělských oblastí	29
A. Města v 18. století	30
B. Oblasti textilní manufaktury a oblasti zemědělské	35
a) Ekonomický a populační vývoj textilních oblastí	36
Vývoj do poloviny 18. století — 37; Zalidnění textilních oblastí v polovině 18. století—42; Vznik nových oblastí textilní manufaktury v třetí čtvrtině 18. století—44; Převaha „průmyslového“ obyvatelstva v textilních krajích — 47; Zvláštnosti sociálního postavení průmyslového obyvatelstva a vliv na populační vývoj — 48; Hustota zalidnění textilních a zemědělských oblastí v 80. letech 18. století — 51; Ráz osídlení textilních krajů — 52.	
b) Ekonomický a populační vývoj zemědělských oblastí	54
Úrodné a neúrodné kraje — 55; Vývoj některých neúrodných krajů — 55; Města v zemědělských oblastech — 58; Ostrovy průmyslové výroby — 61; Nutnost změny feudálních poměrů — 62.	
Shrnutí	62
Kapitola II	65
<i>Přechod ke kapitalismu (1781—1848)</i>	
1. Začátek dlouhodobého vzestupu populační křivky	66
Charakter období — 65; Nový ráz populačního vývoje — 66; Přirozený pohyb a růst obyvatelstva — 67; Porodnost — 68; Úmrtnost — 70; Růst obyvatelstva v době rozvoje kapitalismu — 76; Rozdíly přirozeného růstu mezi oblastmi — 77.	

2. Změny ve vztahu oblastí za rozvoje průmyslové revoluce	78
Nestejnoměrnost ekonomického a populačního vývoje v českých zemích — 78.	
A. Textilní oblasti	79
Vliv průmyslové revoluce — 80.	
a) Území tovární výroby	81
Oblasti továrního bavlnářství — 82; Severozápadní Čechy — 83; Ašsko a jižní Krušnohoří — 87; Vlnářské Brněnsko — 89.	
b) Stagnující textilní kraje	92
Soukenická města — 93; Severovýchodní Morava — 94; Českomoravská vrchovina — 95; Plátenické kraje — 96; Textilní oblasti před rokem 1848 — 101.	
B. Vznik nových průmyslových center	102
Brněnsko — 103; Střední Čechy — 103; Praha — 104; Berounsko — 108; Kladensko — 109; Ostravsko — 110; Stav pozdějších průmyslových center — 111; Poměr textilních oblastí a nových průmyslových center před r. 1848 — 112.	
C. Zemědělské kraje	113
a) Počínající vzestup úrodných oblastí před r. 1848	115
b) Neúrodné kraje.	117
Jižní Čechy — 118; Jihozápadní Čechy — 119; Východní Morava — 119; Českomoravská vrchovina — 120.	
Shrnutí	120
 <i>Kapitola III</i>	123
 <i>Rozmach kapitalismu volné soutěže (1848—1870)</i>	
1. Trvalý růst obyvatelstva	123
Charakter období — 123; Růst obyvatelstva — 124; Přirozený přírůstek — 125; Porodnost — 126; Rozdíly mezi oblastmi — 127; Úmrtnost — 129; Vystěhovalectví — 133; Emigrace do ciziny — 133; Emigrace do jiných rakouských zemí — 134; České země a Evropa — 135.	
2. Dotvoření nové populačně ekonomické struktury českých zemí	136
Protiklad progresivních a stagnujících krajů — 137.	
A. Rozvíjející se oblasti	139
a) Nová průmyslová centra	140
Střední Čechy — 142; Praha — 142; Kladensko — 145; Berounsko — 146; Střední Morava — 147; Brno — 149; Ostravsko — 151; Plzeňsko — 153; Severní Podkrušnohoří — 155; Falknovsko a Karlovarsko — 158.	
b) Vzestup úrodných nížin	160
B. Další diferenciacie textilních oblastí.	164
a) Oblasti továrního průmyslu	166

Severozápadní Čechy — 167; Ašsko a jižní Krušnohoří — 170; Nová tovární centra — 172; Severovýchodní Čechy — 173; Jeseníky — 174; Severovýchodní Morava a Slezsko — 176.	
b) Upadající textilní oblasti	176
Změna vztahu textilních oblastí, nových průmyslových center a úrodných nížin . . .	178
C. Zaostávající oblasti	179
Rozsáhlé vystěhovalectví — 180; Příčiny — 181; Vzestup menších středisek — 181; Úpadek starých textilních měst — 183; Klatovsko a Pootaví — 184; Střední Povltaví — 185; Jihozápadní Čechy — 186; Šumava — 186; Východní Morava — 187; Okolí Dubé — 187.	
Shrnutí	187
<i>Kapitola IV</i>	191
<i>Počátky imperialismu (1879—1914)</i>	
1. Přeměny ve způsobu reprodukce obyvatelstva	191
Charakter období — 191; Sociálně ekonomické přeměny — 192; Růst obyvatelstva — 194; Přirozený přírůstek — 194; Změněná povaha reprodukce obyvatelstva — 196; Porodnost — 196; Úmrtnost — 201; Rozdíly mezi sociálními skupinami a oblastmi — 205; Vystěhovalectví — 210; Emigrace do Vídně — 212.	
2. Prohloubení rozdílů mezi oblastmi	213
Nové tendence v populačním vývoji oblastí — 213	
A. Velká průmyslová centra	216
a) Rodící se velkoměsta	216
Střední Čechy — 217; Praha — 219; Brněnsko — 223.	
b) Jiná průmyslová centra	226
Největší uhelné oblasti — 226; Ostravsko — 227; Teplicko-Mostecko — 231; Další průmyslová centra — 235; Plzeňsko — 235; Falknovsko-Karlovarsko — 238.	
B. Textilní oblasti	240
a) Nový vzestup továrních středisek	240
Liberecká průmyslová oblast — 241; Ašsko a jižní Krušnohoří — 243; Šluknovsko — 245; Děčínsko — 246; Severovýchodní Čechy — 246; Opavsko a Novojičínsko — 247.	
b) Stagnující textilní území	248
c) Odprůmyslňující se kraje	251
C. Úrodné nížiny a „útěk z venkova“	254
Česká nížina — 255; Jižní Morava — 260; Hornomoravský úval — 261; Zalidnění pokročilých oblastí před první světovou válkou — 264.	
D. Depopulace neúrodných oblastí za agrární krize	265

Menší území populačního růstu — 266; Vylidňující se kraje — 270; Střední Povltaví a Pootaví — 271; Českomoravská vrchovina — 272; Povodí Lužnice — 273; Pošumaví — 273; Jihozápadní Čechy — 274; Severní Čechy — 275; Východní Morava — 276.

Shrnutí 277

Závěr 281

Exkurs I 287

Soupisy a sčítání obyvatelstva v českých zemích od r. 1754 do r. 1910

Soupis 1754 — 287; Soupis 1760/61 — 289; Soupis 1762—1769 — 290; Soupis 1771—1776 — 293; Soupis 1780—1850/51 — 296; Statistiky přirozeného pohybu od r. 1785 do r. 1850 — 301; Sčítání 1857 — 303; Sčítání v letech 1869—1910 — 304; Statistiky přirozeného pohybu obyvatelstva v letech 1850—1913 — 306.

Exkurs II. 309

Vymezení menších populačně ekonomických oblastí českých zemí v období kapitalismu

Přehled ekonomických oblastí českých zemí (podle politických okresů) v období kapitalismu 313

Tabulky 1—10	327
Grafy a mapky	355
Vysvětlení hlavních užívaných demografických pojmů	362
Seznam užívaných zkratek	363
Zkratky okresů (soudních)	364
Seznam užitě literatury	368
Entwicklung der Bevölkerung in den böhmischen Ländern in den Jahren 1754—1914 (Zusammenfassung)	374
Rejstřík místní	381
Obsah	399